

4. การทำความสะอาด

และบำรุงรักษา

ควรรักษาความสะอาดบริเวณที่ตั้งรังชันโรงอย่างสม่ำเสมอ และทำความสะอาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการแยกขยายรัง การเก็บเกี่ยวน้ำผึ้ง ให้มีสภาพพร้อมในการใช้งาน

5. สุขภาพสัตว์

มีการระบุแหล่งที่มาของผึ้งชันโรงที่นำเข้ามาใหม่ และวางแยกรังใหม่ตามระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผึ้งชันโรงปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

6. สวัสดิภาพสัตว์

จัดสถานที่ให้ชันโรงอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี ไม่แออัด มีแหล่งอาหารและน้ำที่เพียงพอ

ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดควันไฟและความร้อนบริเวณที่เลี้ยงชันโรง

7. บุคลากร

ควรมีจำนวนผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มที่เหมาะสมกับจำนวนรังผึ้งชันโรง มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน

ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มผึ้งชันโรง

ควรได้รับการตรวจสอบสุขภาพปีละ 1 ครั้ง

8. การจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการขยะควรรวบรวมขยะมูลฝอยไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด กรณีมีขยะอันตรายให้แยกทำลายและกำจัดอย่างถูกต้อง

9. การบันทึกข้อมูล

ต้องบันทึกข้อมูลรหัสรังชันโรงในฟาร์ม โดยระบุชื่อพันธุ์ชันโรง แหล่งที่มา วันที่ทำการแยกขยายรัง และวันที่ได้ชันโรงมา

ควรบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวผลผลิต ได้แก่ ปริมาณน้ำผึ้งและชัน ลักษณะของผลผลิต ระบุวันที่เก็บเกี่ยว สถานที่ตั้งรัง แหล่งพืชอาหาร

ควรบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีต่างๆ และข้อมูลการตรวจสอบสุขภาพประจำปีของบุคลากร

เก็บรักษาการบันทึกข้อมูลและเอกสารสำคัญไว้อย่างน้อย 3 ปี เพื่อให้สามารถตามสอบและเรียกคืนสินค้าได้เมื่อเกิดปัญหา

โดยเกษตรกรที่สนใจขอการรับรองมาตรฐาน (GAP) หรือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มผึ้งชันโรงจะต้องผ่านการตรวจประเมินจากกรมปศุสัตว์ตามข้อกำหนด มกษ. 8205-2565

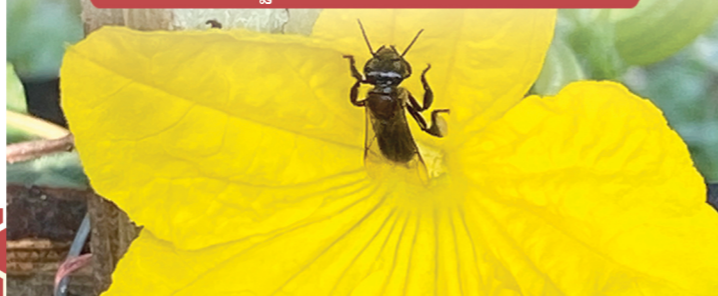
โดยสามารถติดต่อ สำนักงานปศุสัตว์ในพื้นที่หรือติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มส่งเสริม

แมลงเศรษฐกิจ กรมส่งเสริมการเกษตร

หมายเลขโทรศัพท์ 02-940-6102

ที่มาข้อมูล

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ที่ปรึกษา

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอัญชลี สุวจิตตานนท์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายนวนิตย์ พลเคน
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายครองศักดิ์ สงรักษา
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอมรทิพย์ ภิรมย์บูรณ์
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
นายวีรศักดิ์ บุญเชิญ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

เรียบเรียง

กลุ่มส่งเสริมแมลงเศรษฐกิจ
สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

บรรณาธิการ

นางสาวพนิดา ธรรมสุรักษ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
นายณัฐพิศิษฐ์ จารุพงษ์
นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ
กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ออกแบบ

นางสาวนันทพร สุนสาระพันธ์
นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน
กลุ่มศิลปกรรมส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ : พ.ศ.2566

การเตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่มาตรฐาน ฟาร์มผึ้งชันโรง (GAP)

มาตรฐาน สำหรับฟาร์มผึ้งชันโรง ที่ได้จากกระดาษเลี้ยงและแยกขยายรัง โดย มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ครอบคลุมการเลี้ยงผึ้งชันโรงที่อาศัยอยู่ในขอนไม้ตามธรรมชาติ ซึ่งตัดมาจากป่า รวมทั้งผลิตผลและผลิตภัณฑ์ที่มาจากป่า โดยมีข้อกำหนดดังนี้

1. องค์ประกอบฟาร์ม

☑ สถานที่ตั้งรังอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งอาหาร พืชที่มียาง และแหล่งน้ำที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชันโรง และปลอดภัยจากสารเคมี

☑ กล่องรังเลี้ยงชันโรงมีขนาดเหมาะสมกับชนิดชันโรง อุปกรณ์ในการแยกขยายชันโรงสามารถทำความสะอาดได้ง่าย ทนต่อการกัดกร่อน และไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำผึ้งชันโรง **ไม่อนุญาต**

ให้ทาสีด้านในของกล่องรัง

☑ เครื่องแต่งกายสำหรับการปฏิบัติงาน ควรมีสีอ่อน หลีกเลี้ยงสีดำเพื่อป้องกันไม่ให้ชันโรงเกาะหรือกัดติดจนชันโรงตาย

2. การจัดการในการเลี้ยงผึ้งชันโรง

☑ มีการวางแผนการเลี้ยง เช่น การแยกขยายรัง การเก็บเกี่ยวผลผลิตในรัง

☑ เลือกเลี้ยงชนิดพันธุ์ชันโรงให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ และการเลือกซื้อชันโรงควรเลือกรังที่มีความสมบูรณ์ ประกอบด้วยชันโรงนางพญา ชันโรงงาน ถ้วยอาหาร ถ้วยตัวอ่อน เป็นต้น

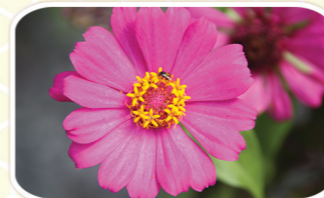
☑ ดูแลโครงสร้างภายในรัง หมั่นสำรวจดูแลโรค และศัตรูของผึ้งชันโรง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

☑ หลีกเลี้ยงการแยกขยายรังในช่วงฤดูฝนหรือสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง ซึ่งจะเสี่ยงต่อการเกิดรา ควรมีขาตั้งรังเพื่อป้องกันศัตรูชันโรง และควรมีหลังคาป้องกันความร้อน

☑ ควรมีแหล่งพืชอาหารตามธรรมชาติหรือพืชที่ปลูกไว้เพื่อเป็นแหล่งน้ำหวาน (nectar) และแหล่งเกสร (pollen) ให้กับชันโรง ในกรณีที่ขาดแคลนแหล่งพืชอาหารให้ปลูกพืชอาหารเสริมให้ชันโรง และห้ามใช้น้ำเชื่อม น้ำตาลเลี้ยงชันโรง

☑ ควรมีแหล่งน้ำสะอาดและมีปริมาณเพียงพอให้กับชันโรง

3. การจัดการผลิตผลและผลิตภัณฑ์

☑ ควรหลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งชันโรงในช่วงฤดูฝนหรือช่วงที่มีความชื้นในอากาศสูง เพราะจะส่งผลต่อคุณภาพน้ำผึ้ง

☑ ควรเลือกวิธีการเก็บให้เหมาะสมกับขนาด และลักษณะของถ้วยน้ำผึ้งแต่ละชนิด

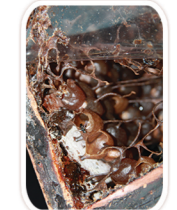
☑ ชันโรงที่มีขนาดถ้วยน้ำผึ้งเล็ก ให้ใช้มีดสะอาดตัดกลุ่มถ้วยน้ำผึ้ง และระวังอย่าให้ถ้วยเกสรปะปน

☑ ชันโรงที่มีขนาดถ้วยน้ำผึ้งใหญ่ ใช้วิธีการดูดน้ำผึ้งที่ละถ้วย

☑ ควรมีการบ่มน้ำผึ้งชันโรงและแยกสิ่งปลอมปนออกจากน้ำผึ้ง หากจำเป็นต้องลดความชื้นให้เลือกวิธีที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพน้ำผึ้ง

การจัดการถ้วยน้ำผึ้งขนาดเล็ก

การจัดการถ้วยน้ำผึ้งขนาดใหญ่

☑ การเก็บเกี่ยวชันโรงหรือพรวนดิน ควรทำด้วยความระมัดระวังเพื่อลดความสูญเสียของประชากรชันโรง ควรใช้อุปกรณ์ที่สะอาด และบริเวณที่ปฏิบัติงาน ควรสะอาดและปลอดภัยจากสัตว์พาหะต่างๆ

